

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
a szentegyház utcájában, Kendeffy-ház 487 számánál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Egyévi előfizetés 3, félre 6 pft., külföldre évenként 4 pft.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden negyvenhárom egy sor után számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előzetes, hirdetések, reklamátiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

ELŐFIZETÉSI FIGYELMEZTETÉS.

A hírlapok sorsa feletti legfelsőbb intézkedés folytán felesleges példányokat nyomtatni nem lehetvén, tisztelettel kérjük fel előfizetőinket, hogy jelen hó végeig megrendeléseiket, lapunk jövő évi folyamára megküldeni méltóztassanak.

Előfizetési ár: egész évre 12, fél-
évre 6 évnegyedre 3 pft.

Szoros feladatunknak tartandjuk, hogy lapunk az érdekes közönség ébredő részét mindinkább kiérdemelje.

Szerk.

SZÉTTEKINTÉSEK

Konstantinápoly, nov. 23. 1857.

(Bakalun) A kormány egy új bujurudja (rendelet), mely szombaton a görög patriarchánál nagy ünnepélyességgel s pompával olvastatott fel, nagy eseményként tint fel a mostani politikai tengődés közepett. Ezen nagy lármát csinált bujurudja nem egyéb, mint 16 cikkben, a még 1856-ban alkotott, de életben nem léptetett világhírű hatumajumnak egy töredéke, mely a keresztény községek elrendezését, a patriarchák, püspökök, s más vallási főnökök fizetésének meghatározását tárgyalja. Egy 7 papi s 10 világi egyénből álló választmány nevezeték benne ki, mely úgy a fővárosban, mint a tartományokban azt életbeléptettesse, s melynek főfeladata a patriarcha és püspökök világi hatalma feletti örökös; mert tudni kell, hogy a görög patriarcha nemcsak vallási, hanem civil feje is a birodalomba lakó orthodoxoknak, s ezek a porta felügyelete alatt rendezték azoknak ügyeit, itéltek el pereit sat., s ezek zsarolása s pénzszerzése felülmúlt minden fogalmat; egy perben az nyert, ki jobban fizethetett a papnak, s a szegény nép kénytelen volt a törökhöz folyamodni igazsáért, mit az ő szivtelen főnökei tőle megtagadtak, s a mindenfelől jövő érzékeny panaszok végre elhatározták a kormányt ezen papi zsarnokságnak egy korlátot vetni, csak hogy egy oly bizottmányt, melynek 17 tagjából 7 előre a miénk, egy kis vesztegetéssel (mischolse könnyebb mint itt) könnyű leendő többséggel bírná. A Dunafejedelemségekben történetről itt na-

gyon keveset tudunk; minden kormányi tudósítások, minden lapok tele vannak a legüresb haszontalanságokkal, úgy hogy abból kiokoskodni nagyon bajos lenne; nem látni azokban egyebet, mint a legfeketébb gyanúsítást a hazafiak minden tényeinek, minden szavának; minden indítványból mely egy honi szájából kerül, egy világ felforgató iszonyu tervet raknak össze, s mindezen veszkialtások honnan erednek? onnan, mert van a megválasztottak között néhány egyén, ki a külföldön megfordulva, a népek testvéries egyesülésének nagy-szerű eszméjével tért vissza*, s mert a száműzetésben egyik vagy másik forradalmárral találkozott, már nem lehet más, mint egy vérről táplálkozó szörnyeteg, mint egy mindent felforgatni akaró anarchista. S ezen gyanúsítási szenvedély annyira is ment, hogy még a kaimakámot, Vogoridest, is azzal kezdék gyanúsítani, hogy titokban a forradalmiakkal egyet ért, annyira, hogy a kaimakám kénytelen volt a stambuli hivatalos lapban a Journal de Constantinople-ban az oláhországi rendes levelező által (ki nem más, mint neki egy Stambulban lévő unokája, ki cikkeit az ottan kapott utasítások, s más befolyások nyomán itten helyben készíti) megczáfoltatni ezen vádat, s magát igazoltatni tényei által.

Hogy hová vezetend mindezen zürzavar, azt nem lehet tudni; az unio nagy kérdése háttérbe szorított, miután Napoleon az osbornei és stuttgarti beszélgetés után csakugyan lanyhán pártolja azt.

De majd összeülend Párisban vagy más helyen néhány öreg diplomata, s elhatározzák az oláh nép és a diván ad hoc minden belső-lása nélkül Dácia sorsát: mert alig hiszem, hogy bizonyos kormányok mernék nagyon piskálania hamu alatt lappangó forradalmi tüzet, mely egy kis harci szél fuvalására könnyen lángot vehetne Párisban s másutt is.

Mostari tudósítások szerint ott nagy zavarok vannak, Grahova helységét a corianichiak megtámadták, a várost ostromzár alá tették, s már csaknem kiéhezettek, midőn a Mostárból küldött kormányi sereg elől kénytelenek voltak visszavonulni. Alig telt el 15 nap, s Dohriák, egy Gaskó-kerületi nagy helység fellázadt, s felmondva a szultán iránti engedelmességét, a függetlenség zászlóját kitűzték, mely körül Hercegovina több ezer harcznokai gyűltek össze. A mostári kormányzó, Vasuf pasha, ezen hírre Shaim beyt, a rendetlen határőrök parancsnokát

*) S azon eszmével, hogy Oláhország határa a Tisza. Szerk.

egy század vadászszal, s néhány ezer rozslú fegyverzett határőrrel (a rendelkezéssalatti minden erővel) kiküldötte a lázadás elnyomására, s már több napja, hogy a hegyek közé bement, a nélkül, hogy valami hírt lehetne felőle hallani.

Más oldalról a híres rabló főnök Petko Kovacsioviich minden nap nevedő bandájával nyugtalanítja a szegény Hercegovinát; ő néha elutazik zsákmányterhelten egész hetekig megközelíthetlen hegyei közé, s onnan váratlanul kitér, mindent mi útjába esik, feldúl, s mindent mi elvihető, vagy elhajtható, magával visz be meghódíthatlan várába. a hercegovinai havasokba, hová az ellene küldött seregek nem tudnak s nemis mernek hatolni.

A mostári börtönök tömve vannak lakókkal, de az infláz (typhus) mely néhány hét óta dühöng ott, nem sokára kiűritéti azokat.

Trebisondi hírek tudatják, hogy Gagarine a gurriel és abasiei herceg megöletett. — Ez így történt, herceg Gagarine Tiflisből rendeletet kapott, hogy Bariatinski herceget, a secanetti uralkodó herceget, Tiflisbe vigye. Bariatinski-vel Kutaisban találkozáskor közölte vele a Tiflisből kapott parancsot, de ez kijelentvén, hogy semmi kedve engedelmeskedni, Gagarine herceg két segédjének parancsolja, hogy fegyverezzenek le, Bariatinski, néhány lépést visszavonulva, kijelenté, hogy a ki hozzá közelít, halál fia; akét segéd hozzá közelítve, egy revolvérrel először agyonlőtte Gagarinet s azután a két segédet, s kardjával többeket megsebesített, míg végre sikerült őket kétségbeesett küzdés után elfogni.

Rizza pasha hadügyminiszter a siriai rablásoktól járattannál lett utak biztosítására egy rendeletet adott ki, hogy Aleppótól Basoráig egy vonal órház állítsassék el, melyekben mindenütt egy csapat rendőr fog őrködni a karavánok bántarsága felett.

Omer pasha fényes kíséretével két gőzhajón mult heten elutazott Alexandriába, onnan szárazon menend a kalifik városába.

Izett pasha, a rendőriminiszter, megholt a napokban, s helyette Mehmet pasha az epirusi és thessaliai kormányzó nevezetett ki. Ennek helyét pedig Rifát pasha foglalandja el. — Viszont találkozásig.

A NAPI SAJTÓ ÉRDEKÉBEN.

Ha figyelemmel olvassuk a hazánkat érdeklő események sorozatát, méltán kérhetjük, hogy „mi által és hogyan tartat-

tunk meg ekkoráig, hogy még élünk?!” — mert hány-szor volt sötét felhőkkel borítva hazánk láthatára! Ezt lehet felelni rá: mindig és mindig az önfentartási ösztön sugallta egyesülés mentelte meg nemzetünket, ez derítette fel tündöklő napját nagyságunknak, midőn a harci lobogók alatti öszvesereglet tudatá, hogy él a hős honlapító harczadezett sergének még mindig élterős ivadéka; szent lelkesedés hatotta át a viadalra készült leventék kebelét, mert látták, hogy egy szebb jövőre érdemes nemzet gyűlt egybe, s él még általok győzelmeikben, így lángra gyűlt bennök a győzelmi remény, ők győztek, s győzelmeikben megtarták a nemzet életét, annak jelenét, jövőjét; s ha elzúgtak a csaták mennydörgései; ha lecsöndesültek a harci kürtök hangjai; a megye-, szék- s hongyülésen nyilvánult a nemzet élete, ott üdvözölék egymást a hős fiak, és maga a nemzet ezen egyesereglet fiaiban ősmerto fel nemzeti életét, létét, s tudta meg, hogy létele erős alapon nyugszik, s hogy nemzeti fejlődésében előrehalad.

Leéltük a csaták idejét, ős-intézké-nyeincknek változniok kellett. S most már honnan tudjuk, honnan látjuk, hogy még élünk; él az az erős magyar nép Erdély ró-nai és bércei közt, melyet egy ezredév vihara se vala képes megsemmisíteni, a földszínéről eltörölni, mint eltörölt sok nagy és fényes nemzeteket? Honnan tudhatjuk, hogy nemzeti életünk jövője nincs elvesze-ve? honnan tudhatjuk, hogy nemzeti fejlő-désünk előrehaladva, lépést tart a korrall, vagy pedig hátrahanyatlak? nem a harcz-mezőkön, nem a gyűlésekeni egyesereg-lésünkben! oh nem! hanem egy tiszta tü-körből, melyet vállalkozó lelkes egyének tartottak s tartanak előnkbe, hogy lássuk benne minmagunkat; e tükör: az irodalom. Ezt kell nekünk minden áron, minden eshető veszélytől megóvunk; mely meg-óvja nekünk s elénkbe tartja érdekeinket, irányt jelöl, melyen haladhassunk; hirdeti,

SAPHIRA.

Koszoruzott pályamű.

Irtá

HALMÁGYI SÁNDOR.

IV.

A balítélet ostora.

(Folytatás.)

Ezzel lassanként elkezdett mászni felfelé a falhoz támasztott latorján, a mely az emeletes, de azért korántse valami magas, ódon épületnek éppen ereszeig ért fel.

E merész, s most már igazán fenyegető vállalkozás láttára az öreg Boncza, a ki az ablakfülké egyik zúgából elfojtott bús haraggal leste az egész jelenetet, komolyan megütközött.

Eddig azt hívó, hogy ez aljas csendzavaró gyalázkodása, a mely tettelegességekre nem fog menni, legfőleg megvetésre méltó, s bár nagy önmegtagadásába került e vakmerő emberre rá nem riasztani, hagyta, hogy gyalogoljon ott künn; majd beleun, s tovább ténfereg, gondolatá magában.

De midőn ez eszeveszett embert most fel-mászni látá a latorján, a mely éppen az ablak mellett nyúlt fel, sebesen leányához fordult, a ki dobogó szívvél állott háta megett, s nem lát-ván alá, még nem pillanthatá meg az irtóztos fegyverkovácsot, a ki, mint egy áldozathoz

csúszó tigris, lassanként mind feljebb-feljebb lopózkodott a hosszu, könnyű ingó lábtón.

— Szidónia! ... mondá egyszerre az agg nemes elfojdó hangon, s a kilátást a lehetőséggel elfogva; — erédj hamar! ... siess, szaladj és nézz Márkházi után; ha nem jött még haza, szöljtsd csatlósát! ... Küldd ide Aront; forró vizet készítsen Magdus! Egy másuttán! ... ne szölj! ... szaladj el innét, el, ha mondom! ...

És majdnem durva erőszakkal taszítá el őt, hogy meg ne lássa a latorját és Csukat Menyust, a ki már a rostélyos ablakhoz közelgett.

Szidónia inkább atya szokatott szavaiból sejtve, de bizonyosan nem tudva, hogy meny-nyire komoly e pillanat, csak azt érzé, hogy tétováznia nem szabad, s a parancsolatot teljesíteni gyorsan suhant a félhomályos termen át, az ajtón ki, a folyosón előre.

Az öreg Boncza pedig, mihelyt egyedül maradt, gyorsan lekaptá sulyos, széles kardját, a melyet Zápolya ajándékozott volt, s a mely évek óta érintetlen függött ott fent, a falon, Godhor-szky Czeczília szelid, méla arcképe mellett, s kirántlán hüvelyéből a nemes vasat, megvo-tól nyugalmommal jelent meg az ablakban; de alig hogy egy pillantást vetett a holdvilágította ut-czára, e büszke oroszlányi nyugalom helyét szivében más érzés váltotta fel, fagyasztóbb és lázítóbb.

A tulsó soron összecsdült, határozatlanul suttogó embercsoportot látott már, s az utca lakosai, a közeli szomszédok, a kiket a bali-télet, babonás hit és félelem egytől-egyig el-lenségeiv tettek, folytonosan sorfáztak a há-zak alatt lefelé.

Mogorva férfiak, félénk de kíváncsi asszo-nyok, s cziölönkölni szerető gyermekek jöttek, gyűltek, ólálkodtak és bámultak a Csukat Me-nyus bátorságán, kire dicsőségre hiu volt és látva, hogy merényletének senki se áll útjába

még egy ártatlan szóval se, annyival dicsőse-gesebben hitte azt végezhetni, mivel oka volt azt gondolni, hogy Boncza uram megszeppent és háza népével együtt elliant a Maros felé.

Az agg nemes bús elkeseredéssel látta ez először csak haszontalannak tekintett demon-stratiót mind komolyabbá fejlődni.

Ha eddig eszélyességéből jónak látta elfojta-ni búske haragját és néma utállattal tünni e kö-zösleges, alávaló ember garázdalkodását: most banni kezdé, majdnem boszankodott magára, hogy nemesi rangjának egész tekintélyével, sértett büszkeségének egész erélyével nem ri-asztá őt meg az első pillanatban, a midőn háza előtt még nem gyülekezett fenyegető tömeggé a polgárság.

Mit tegyen most? Tétlen nézze-e tovább is e jelenet mind komolyabb fejlődését, vagy egy koc-zkázató fellépéssel azt megakadályozni próbál-já? Nem késő-e már ez, nem fogja-e ez által felingerelni a most még semleges tömeget is? De hát elmélje-e, hogy házat fejére gyujtsák? Hiszen e fenyegetés: „meleged lesz ott neked mindjárt!” eléggé érthető. Hát egy erdélyi ne-mes ... Ah! e gondolattal, ez érzés keserű gög-gel és dühöngő haraggal töltö el a szorongatott lelket, s fájdalmas és elkeseredett nyöszörgés-sel rázta meg kezében kardját.

E pillanatban Csukat Menyus a latorjáról az ablakrostély felé hajolván, esufondáros han-gon kiáltá be:

— Hallja kegyelmed, nemes és nemzetes Zetelaki vitélő Boncza Ábrahám uram! azt mondom, utoljára parancsolom kegyelmednek, hogy hozza ki szépen a vén nemesi börtört, mert bizony mondom: mindjárt megpörköldök az, hogy nem leszen jó fuvónak, pedig én éppen annak számtam azt.

A fegyverkovács ezen aljas ötletét az ácsor-gó nép halk röhögéssel helyeselte; de a vad

multság fonala egyszerre ketté szakadt; mert az agg nemes, a kit e gúny legérezkenyebb oldaláról, aristocraticus büszkeségében sértett, véggépp elvesztve türelmét, eszeveszett vér-szomjazó duhuval rohant az ablakhoz, s a vas-rostélyok közt mohón kidugva kardját, halálos csapással sújtott a vakmerőhez.

— Ellakarodól innét, szemtelen gazember! — dörgé mély, boszus hangon.

Csukat Menyus vad ordítással gurult alá a latorján.

A megrémült nép kétségbeesett sivalkodás-sal rohant szét.

— Az ördög barátja! ... a vén Boncza! ... jaj nekünk, jaj szegény Menyusnak, jaj, jaj, jaj! — hangzott mindenfelé az utcákon.

— Hah, gyáva néptöredék; úgy kell ne-ked, hadd törjön a rozsz nyavalya! Hahaha! ide jöjeteik, ha drága az életeitek ... Mint futnak, mint gázolják le egymást a pulya lelkeik! Ugy! ... ugy! ... fussatok, rohanjatok, meg se álljatok a pokol fenekéig! — lármázott Boncza az ablakban diadalörömmel.

És rémes hahotája messze hangzott szét és elragadtatásban büszkén villogtatta széles kar-dját a ragyogó hold világánál.

E pillanatban sietve léptek be Szidónia és Áron.

— Atyám ... Márkházi még nem került haza, — mondá amaz leirhatlan aggodalommal.

— Nemzetes uram, mit parancsol? — kér-dé a gőbé hidegvérrel,

— Nézzétek, hah! ... nézzétek, meg-ijesztém őket, hogy, tudom, nem lesz kedvük többet ide hozni az orrukat, — dicsekedett a vén nemes, mint egy gyermek, örülve diada-lának: — Csukat Menyust levágtam; mint egy veszett kutyát, vágtam le. Haha! ... Ugy kell neki! nem bánom, dehogyan bánom! — ismétlé erősebben, mintha az ébredő fontolgatás rozsa-

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 159-dik számát.

terjeszti nyelvünk szépségét, anyagi szellemi gyarapodásunkat.

Nekünk erdélyi magyaroknak, hála Istennek! volt és még most is van érdekeinket, viszonyainkat, közvetlenül képviselő irodalmunk; de lesz-e jövőben, ez a kérdések kérdése; — de kell hogy legyen, mert ezt nemzeti érdekeink kívánja. S mégis mily súlyos részvételben részesült eddig a belbeli éppen ezen legfontosabb kincsünk?

Elborult bennem a lélek a Kolozsvári Közlöny 145-dik számánál, midőn olvastam, hogy összesen csak 500 egyén járult az erdélyi magyar nemzetségi ezen orgánához, hogy hatszáz ezer közül — mert ennyin tán volnánk még — csak ötszáz van közügyeink iránti áldozatkésztséggel érdekelve. Eddig hittem, hogy ezen nemzeti érdekeinket oly buzgó visszacsugárzó magyar lap ezerszer becsesebb, hogysem mostani körülményeinkben is iránta oly hideg részvétlenséggel viseltessünk, és e lap, bár sajgón érezhette e részvétlenséget, egy jajsztót se hallatva küzdött a mi érdekeink mellett*. Azon erős hit, mely aggodalmamat csillapította, hogy mi azon nemzet vagyunk ma is, kiknek nagyszerű múltját egy Behlen, egy Benkő, egy Cserei, Szamosközi, s több jelesek oly bámulatra ragadó képekben rajzolák le. Kik, ha nemzeti érdekeink forogtak kérdésben, legdrágább kincsünket, saját életünket vittük áldozatul. Jelenben pedig ezen nagyszerű múltunknak állítottunk maradandó becses síremléket muzeumunk létrehozásában, s ott bámuljuk nemzeti létünk nagyságát. Azon nemzet, mely ily emléket tud állítani jelenben a múltnak, még mindig elég erős arra, hogy jövője is biztosítva legyen a haladásban, a tökéletesedésben, egy nemzeti halál ellen, ez ellen kell küzdenünk! biztos kalauzul szolgálunk erre lapjaink, ezeket kell nekünk körülsergelni, s megvédeni mint közéletünk egyetlen tolmácsát.

Lelkészek, tanítók, helységek előjárói, és ti tekintélyes aristokraták e nemzetnek, kik megörökítétek nemzeti múltunk dicsőségét a gr. Mikó kertjében, jelen közéletünk hű vezetőjét se fogjátok megsemmisíteni hagyni, hogy biztos kalauzul szolgál nekünk életünk jövőjére.

Nem kell, nem lehet most egyetlen magyar helységnek is elmaradni a belbeli lapjaink iránti részvételtől, mert a mit erre adunk, azt winmagunkért, édes magyar nemzetünkért tesszük. Ez nekünk magán

* Tudjuk, hogy Erdély fényesen vesz részt a pesti lapok hordatásában, s előttünk az összes irodalom érdeke lévén szent, nincs panaszkodunk e haza lelkesességére, Szerk.

és hivatalos érdekeinket, viszonyainkat tolmácsoló közlönyünk.

Kiket Isten annyi áldásával áldott meg, hogy személyesen is járulhatnak e nemzeti közügyhez, azoktól csak annyi fáradság is elég, hogy saját példájokkal buzdítsanak, lelkesítsenek másokat.

A kik pedig kevésbé vannak az áldásban részesülve „egyesült erővel“ támogatassuk lapjaink elterjedhetését, kedveltségüket meg a gyengébben olvasó néppel is, hadd okuljon, hadd tanulja szeretni ezáltal még jobban hazáját; hadd lelkesítse fel ezen szeretet, nemzeti érdekeink pártolására előhaladásunkra részvételre. — Hisz egyes helységek sokat tehetnek; 100 egyén a népközül csak négy pgő garast adjon, uraim! 20 pgő főt lehet ott az említett ügybeni rendelkezés alá bocsátani; — vagyha nincs pénze, lehet-e nemzeti szolgálatra oly hideg közönyt viseltető magyar, ki terményeiből legalább egy negyedrészt vékát ne adna, ha ügyes, erélyes és tekintélytel bíró egyén álléle a dolognak, és az ti vagytok, tisztelt nép-vezetők, ti igen sokat tehetek. Nem szabadna lenni egy magyar helységnek is kis hazánkban, hova a nép közé legalább is egy példány ne járjanak a belbeli lapok, melyet akár a nép művelődésén működő lelkes, tanító, előjáró, jegyző, bíró, — vagy esküdt házánál együtt, akár saját házánál kiki olvasgatna, s belőle okulna, így nem kettős; de hármassal célértnék el nemzeti életünkre nézve is; követnének akkor minket az ország többi népei is, s nem hallanánk oly panaszt, minő a Kronst. Zeit.-ban is, hogy iránta a vidék oly közönyös. —

Bár ily terhelő körülményeink között is, Közlönyünk eddigi előfizetőinek az elpirulásig csekély 500 számát legalább is egy o-val ki kell ezerekre egészíteniük*, és ezt éppen most van időnk tenni, midőn nehéz próbáltatáson mennek át lapjaink; — ha iránta hidegek, közönyösek, szűkkeblűek leszünk, — azért ugyan még megélünk, mint egyes egyének, míg halálunk elérkezik: — de mint „nemzet“ olyak leszünk, mint test lélek nélkül. — Vannak ugyan s lesznek is, a testvér Magyarhonban megjelenő lapok s talán olcsóbbak is, mint e miénk, azoknak minél nagyobb számban hordatása is csak dicsőségünkre válik; — de saját helyzetünk, érdekeink azt kívánja, hogy saját keblünkben éljen, a mi életünket felmutató lapunk.

Azért a Szilágy kezdetűl Háromszék végéig terjedő felsőleges uralkodónk e jelszava „Egyesült erővel“ legyen jelszavunk nem-

*) Akkor a Közlöny mostani áráért naponta négyszer fogna megjelenni. Szerk.

zeli érdekeink mellett s csoportosuljunk az ildomos és fentartó irodalom körébe, részvételünkkel, buzgalomunkkal.

Ermelléki.

Figyelemztetés a gazda közönséghez.

A gazd. egyesület választmánya által megbízva, van szerencsése alóliatnak tudatni, miképp a tavaszi vetéshez szükséges takarmány magvak megrendelését Dietrich Sámuel ur kereskedése, a szükségeltetett bor vagy csemege szőlők bészerezését a megrendelőket előleges nyilatkozataikhoz képest alóliat vállalja magára.

A takarmány magva is válfaja menyisége iránt az értesítések január elejéig a fenn nevezett kereskedéshez mulhatlanul megteendő.

A szőlők megrendelésénél az illető külföldi intézetekkel kötött egyezmény alapján, az ottani helybeli ár s pakolási bér a megrendeléssel egyszerre, a szállítási ár a rendelvénnyel átvételénél fizetendő.

A termelői intézetek különböző árszabásához képest hozzá vetőleg a Risling s más becses borszőlő egy ezer darab után sina veszszőkbé 12 — 13 forint minden költségeket summázva, ezen összeg fele része a helybeli árra, más fele része az uti költségekre számítható. Gyökerek helybeli árra Margburgba 16, Grätzbe 20 pft. ezer darab után. Johannisbergből csak sina vesszőket kaphatni, árruk ezerekenként az ut nehézségeitől is függ de 12 — 13 forinton nem megy felül. A csemege szőlők darab száma adatnak, s gyökereknek 4 sina vesszőt 1 p. kral számíttatnak.

A megrendelni kívánók illető tudósítását január elejéig méltóztassanak beküldeni. Kolozsvárt, 1857. dec. 8-kán.

Nagy Ferencz mint egyleti titkár.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

M. Óvár, 29 nov. 1857. — Örömmel csüng lellem korunk ifjúságán! keblem dagad és kezem reszket, midőn e sorokat írom. Gazdasági jeles és lelkes ifjúságunk gyönyörű példáját adta annak, hogy honának földjében nemcsak hasznos növényeket kíván és fog egykor termelni, hanem annak legszebb s legillatosb virágait is fogja keble melegevel ápolni, s e viruló rózsák mik lehetnek: ha nem nemzeti irodalmunk?!

Ugy van, ifjúságunk legbiztosb reményekre jogosít, hogy e bájos rózsákat ápolandja, hogy jótékony illatot elborítsa a kalászos mezőket!!

De hát honnan e lelkesültségem? kérded szíves olvasó.

Magyar ajku ifjúságunk 52 pftot irt a nemzeti irodalmunk pártolása jeléül a következőkre: Kosmosz 1—5 füzet, Budapesti Szemle egy fél-évre, Falusi Gazda egy negyed-évre, Magyar Néplap egy negyed-évre, Magyar írók arcképe s életrajza 3 füzet, Kolozsvári Közlöny egy fél-évre, Szépirodalmi Közlöny egy fél-évre, Napkelet egy negyed-évre, Magyar Posta egy negyed-évre, Magyarország s Erdély képekben, és koronánál kölcsönösszes művei.

Ez 50 pftot minden negyed-éven újból befizetni az ifjak szavokat adak egymásnak, pl. közelebb is ujévi ajándokot hozandók kedves anyanyelvők és nemzeti irodalmunknak.

Ez ifjúságot kebleben birhatni városunk legnagyobb büszkesége, s büszkén tekint rájuk, valamint, remélem, az egész hon is a meglegedés boldogító érzetével és szép reménnyel tekint feléjük, és várják, hogy dus rónáinak kalászeit dusabbakká, s bájoló rózsáit illatosakká tegyék egykor!

Utolsó soraim óta egy új tag iratá be magát, és keltő jött vissza, kik a múlt évben gyengék lévén, egy negyed évi-gyakorlaton valának uradalomban. Tehát f.h. 23-án ifjúsági bálunk volt? igen, s lehetne-e ez ellen kifogásunk? oh nem! ki kötelességeit híven teljesíti, azt méltán megilleti olykor a multság.

A bál 500—600 pftba került, s a legcsinosban és mindnyájunk meglegedésére ütött ki. A terem egy bécsi kárpitos által vala díszítve, nemzeti színekkel. Piros bársony menyezett alatt Ő cs. k. Felsőegre arcképe, míg odább világhírű igazgatónk dr. Papszté, s alatt a gazd. ifjak czimere. A zenét Szomorú Józsi zenekara meglehetősen helyettesíté. A szétosztott tánczrend csinos kis könyvecske, czimlapon az aranyos czimer s 1857. belül a tánczmenek, péld. csárdás, kör, franczia négyes, mazur, keringő, rezgő polka, cotilion. Helyből, ugy Győr, Komárom, Pozsony stb. vidékiról a legszebb nők gyűlték össze. Az általa s magyar nadrag az ifjaknál tulnyomó vala. A bál este nyolcztól reggeli ötig tartott.

Végül megemlítem városunk és környéke nevezetességeit. Itt helyben van a főhercegi sörház, gőz és vízmalom, schvájczfajtájú tehenészet, (strachinosajt készítőssel nyáron), szép park és füveszeti kert, próba-mezők. A városnak csinos tanácsháza, barátok klastroma, s kath. algymnasium, kis szabad teren a szentháromság oszlopa köből, régi kórház, mely helyébe azonban új építendő, 26 ezer pft költség már lévén nagyobb részint bálók

ló szavát akarta volna elnyomni, s laukadtabb hangon tevő hozzá: — Tanulja meg a nép tisztelni a nemes tekintélyét!...

— Mit tevé, atyám! — kiálta fel Szidónia, kezeit tördelve; — Istenem, te vért ontottál. Ah ez végképp fel fogja lázítani ellenünk a város lakóit.

— Hallgass, Szidónia!... kiálta fel Boncza türelmetlenül; — a mit tettem, az jogos és helyes volt. De mi ez? mondá közlebről vizsgálva kardját; — valóban!... kardom nem véres... Hah, ha nem jól találtam volna e gazembert!...

S nyugtalanul nézett ki az ablakon.

(Folytatjuk.)

TÖBBET ÉSZSEL MINT ERŐVEL!

Történeti humoreszk, Papp Miklóstól.

(Folytatása és vége.)

Most Horváton volt a sor, hogy a haját tépdesse méregében.

Alig tudták elzárni. Müszlinek a küzdelemben két foga esett áldozatul, melyet Horváth rugott ki.

— Ez hát a török hála!? Kérdé a megkött fogoly.

— Csak ovatosságból tettem, felelt a basa, — mert nagyon könnyen megtörténhetett volna, hogy a mint nekem eladtad tegnap előt uradat, holnap engem is eladnál valami gaur vezérnek...!

* * *

Ezalatt híre futamodott a környékben, hogy milyen furesán vették be a törökök a vázsonkői

várat. Voltak, a kik nevétték, de voltak olyanok is, a kik boszankodtak érte.

Ez utóbbiak közé tartozott Török István, a pápai várkapitány is, ki legjobb embere lévén Tállainak, sietett, hogy mentől hamarabb megszabadítsa barátját, s a várat újból visszafoglalja H. Rudolf császár részére.

Sokáig gondolkodott, mint lehetne ostrom nélkül is hozzá férni a várhoz, mert atól tartott, hogy ha ostrom alá veszi, Begtás basa megöleti a várnagyot. Végre azon gondolatra jött, hogy ha a törökök ilyen furesán rá tudták szedni a magyarokat, mért ne tudnák ők is rászedni a törököket.

Nem is sokat habozott, hanem megindult Vázsonkő felé, embereit törököknek öltöztetvén. Mikor már közeledett a várhoz, elkezdett embereivel szaladni, mintha hátulról üldöznék őket valaki. Reszkettek a tettetett félelemtől, mint a nyárlevél.

A várfokon éppen Müszli állott őrt.

— Allah árnyékára kérünk, jelentsd a győzelmetlen basának, hogy üldözött törökök akar-nak várában menedéket keresni.

— Hát ugyan micsoda örült embernek juttott eszébe, igaz hívőket ragadozó rókkák és farkasoknak nézni, hogy üldözzék őket?

— Ha csak lehet, ne sokat tudakolódzzál emberséges őr, hanem jelentsd, a mire kértünk, mert sarkunkban van egy nagy tábor hitelen gaur.

Müszli ugy megijedt erre a szóra, hogy elkezdett kiabálni az udvaron levő katonáknak, hogy szaladjanak hamar fel a basához, s jelentsek, hogy jön az ellenség, egy csomó üldözött török már itt van a vár alatt, a kik szín-ről-színre látták őket.

Begtás basa fölment a bástyára, s onnan nézett le, hogy kik akarnak az ő várába bejönni. Láta, hogy nincs mit tartani tőlük, olyan ár-

ván néztek ki. Ezek — gondolá magában — megköszönik, ha én bekérem hagyom őket; nem hogy még ők bántanának engemet.

— Hát mintegy mennyi lehet üldözöttök száma? Kérdé a menekülttől.

— Megszámálhatatlan, hatalmas basa! Felelének a Török István emberei.

— Ha erre felé tartanak — gondolkodék magában Begtás basa — ugy bizonyára ostrom alá vesznek, — össze-vissza nincs több száz emberemnél most, nem fog ártani tehát, ha be-bocsátom őket, legalább könnyebben megvéd-hetjük magunkat.

Az alatt lévők sürgették, hogy ha beakar-ják őket bocsátani, hát nyitassa ki a kapukat, mert már hallják is a távolból lármájukat.

Kinyitották a kaput.

Méhrajként rohantak be rajta a törökök öltözött magyarság, s ugy neki estek az őrség-nek, hogy midőn bámulatból magához tért a basa, már akkor embereit mind egy szálíg le-öldösték, *) ő magát pedig ugy bakba kötöt-ték, hogy motszanni se tudott!

Török István legelőször is Tállait kereste fel, kit az egyik pinczéből fel-halva hoztak elő, az éhség annyira megváltoztatta, hogy alig le-hetett az egykori erőteljes arcra ráösmerni.

A másik börtönből pedig Horváth Tamás uram került elő, kit a katonák összekarták vagdalni, de Török István nem engedte, ele-venen akarta a Tállai kezébe adni!

Eleget rimázkodott, hogy inkább öljék meg, perzselyék össze, vagy csináljanak, a mit akar-nak vele, csak a várnagy kezei közé ne en-gedjék elevenen jutni.

Nem hallgatták meg kérését, egy börtönbe zárták a basával, hogy ne unják meg magokat. Vigasztalhatták ott egymást!

*) Lásd Kovács M. Kr. I. rész. 1740.

Lassanként felgyógyult Tállai György uram is; hogy micsoda módon pusztította el Horváth Tamást, azt nem mondom meg, annyi bizonyos, hogy a nyársba huzatás csakugyan paradicsomi gyönyörűség volt ahoz képest.

A szégyény basa egyedül maradt. Nehány nap múlva felízelt a várnagyhoz, hogy: vagy eressze őt szabadon, vagy pedig fogjon el még valakit, hogy legyen neki társa, mert így egyedül unalmasan kétségbesik, megbolondul. Tállai megígérte, hogy szerez még egy társat neki.

Később ez esetet megtudta maga Rudolf császár is Török Istvántól.

— Hát ugyan, hogy jutottunk arra a gondolatra, hogy így adjuk vissza a kölcsönt a törököknek? Kérdé mosolyogva a császár.

— Hja! felséges uram, többet észszel mint erővel!

A császár nem mondta, hogy nincsen igaza.

Azóta két és fél viharos századot élt keresztül a magyar. Ha végig olvassuk e két és fél század eredményeit, sok helyt fogjuk igazolva látni a mondatot: többet észszel mint erővel!

Nagy későre valahogy megtudott szokni Begtás basa is. Midőn Szekesfejvárra ért, már akkor Muráti basa dicsőíté ott Álláht!

Vai Ferencz uram éppen a városháza ajtajába állt, midőn Begtás basa kiment Fejérvárról.

— Megmondtam, hogy nehezen lesz valami abból a négy ezer arany-forintból! Szólt elégtlenül, nevetve magában.

ból (így mulassunk ám) ősi kath. szent-egyház, kath. és protest. temető-kert.

Mosonyban nagy gabonarakár, főleg schvájzer és berni fajta tehenészet, mely Bécsben eladott tejből évenként 8—10 ezer pfót hajt, és hűnn a bécsi kiállításra a 30 mázsa berni bika vala; végre főhígi czukorgyár.

De már elég. Még csak berekesztésül az időjárásról. Novemberben uralkodó szél é.-ny., légsúlymérő legmagasb állása (20-án) 28° 8' 5 nap dk. légsúlymérő l. kisebb állása (27-én) 27° 7', 5 nap dk. légsúlymérő közép állás 28° 37', lanya idő 5 nap, legerősebb szél (29) ény, hideg 9 nap, első hópelyhek (azonnal elolvadók), hullottak 6-án, köd 7 nap, eső 8 nap, falevelek lehullottak 13-án, legtöbb 29-én, legnagyobb hideg 25-én u. m. 2° R. Most éppen dühöngő, hűvös é.-ny szél, hóval vegyült eső, s nagy sár van. Hó még csak a hegyeken, kevés. Isten velünk, a viszont látásig...

N. Enyed, dec. 4. — Leverő eseményről, halálról tudósítom olvasóimat. Dr. Váradi Sámuel hült tetemeit e hó 2-ik kísértük a temetőbe. A boldogult nagy emberbarát, jó hazafi, lelkes egyház-tag, s áldozat-kész polgár volt; lelkében tudomány és erény, bölcsesség és akarat volt, mi azt tette, hogy emléke jóval túlélje a nemzedék földi életét. Gyógyított mosolyával, gyógyszerével, tudományával és szívével. . . . Fölkereste a kunyhók betegét, bekötötte sebeit önnön kezével, az öntudat jutalmazó szaváért. . . Az özvegy, kinek oly sokáig tartá meg a szerető férjét; az árva, kinek a szülő mosolyát; az, kinek apát, vagy kinek a kegyérfélt férjét adta vissza, mindnyájan könnyel, vagy fájdalomtól leveretten, némítottan állottak a fekete hantokon! Tán nincs városunkban egy család, melytől a súlyos fájdalmat, vagy éppen magát az enyészetet ne üzte volna el; ezért fájt mindenkinek a halál. Szólnokolt felette jeles szónokunk t. Mihályi K. és könyörgött t. t. Incze J. ur, kísérté atánoda, a város előbbkelő része, annyi hála, annyi köny, annyi ima és érzemény. Két nagy beteg volt: a tanoda ésegyház, a kikért fölemelte esztét és szavát, hogy damclesi kardként függ felettük a végső pusztulás. A ki látta az tudja, minő mély értelem és ifju lelkesüléssel enyhítette a fájdalmat, s hegesztette a sebeiket, miket rajtuk kaján arccsal vágott e mult; az nem fogja őt elfeledni soha. Sok jót tett, sokáig volt köztünk, az enyészet sötét angyala úgy félt tőle, hogy még oly aggon se merne bántani a vidor, munkás és mindig csinos tisztas öreget, ki most is ott állt minden nemes vállalat élén, mi a haza s nemzet boldogságára tört.

A milyen volt a többi, olyan volt az utolsó akarat; ezt is nemes czélok vezették. Körül-belül így szól, a „végrendelet“ egy helyt: „lehet, hogy megítélnek, hogy vagyonomról így rendelkeztem; de én saját szerzeményemet úgy akartam intézni, hogy hazám, s nemzetemnek legtöbbet használják“. E végrendelet szerint, piaci emeletes házának, hol jelenleg a kaszinó is (vagy) és a kertjének a környékén legterjedtebb is, de mindenesetre legjelesb fajta gyümölcsösének jövedelmét tökélsítetni rendelte. Ezeknek évi jövedelme körül-belül 2000 pfót, így 10 év kell, hogy 20 ezer pengő forint tőke legyen, ebből 10 ezer forint évi kamatját, 400 pfót, arra hagyta, hogy egy ez itteni tanodából a városi tanács ellenőrködése mellett kijelölt ifju küldésék fel Bécsbe az orvosi egyetembe. . . . Az ifju évenként bizonyítványt küldeni tartozik, végzése után nem köteles éppen Enyeden szolgálni. Egynek végeztével, mindig más ajánlatandó. A tíz ezer forint évi kamatjából fenmaradt 100 fti. más megnevezett apróbb tanodai alapítványként fog kiosztalni. A tőke kiegészülése után, a kert házának hátsó részével (hol ő lakott) a rendes dr. physicus használatára van szánva. A ház további jövedelme, több alapítványokra, melyből

a papi jövedelem is nagyobbítottatik és egy hihetőleg orvosi könyvtár állíttatik sat.

Ki ennyi jót tett életében és halálában, az nem holt meg, az ilyennek álma nagyon csendes, sirja nagyon mosolygós lesz. Az utokor hálás emlékezete fog elzáródokolni a sirhoz, könyvet ejt rá örömből tetteiért, hogy ő élt, fájdalomból, hogy itt hagyott, nyomába oly kevesen, tán senki se lép, és e könyvek frissen tartják a sir-virágokat, leszívárognak át a fekete rögökön, hogy érintkezzék keblök szerelme a kedves, az áldott porokkal!!

r. l.

Dézs. December 6-án. — (Dézs vidékén éneklő hattyúk, s felszólás a Múzeum érdekében.) A mult napokban ritka vendégek érkeztek környékünkbe, egy nyolcz számú álló madár-sereg, mely a Dézstől egy órányira fekvő Kapjon helység határán a Szamosra letelepedvén, az ott lakók figyelmét, kik rendkívül nagy vad-ludaknak képzelék, nem kis mértékbe voná magára. Csakugyan sikerült hármat az érdekes vendégek közül Vojt uraknak elejtve sajátukká tenni, s egy példány — úgy tudom — a Múzeum részére kitöltés végett be is van küldve Kolozsvárra, míg a 2-dik az én, a 3-dik pedig kerületi főmérnök Stetter ur birtokába jött kinek igen szép és értékes állat-gyűjteménye van, s ki madarunkat éneklő hattyúnak határozta meg.

A birtokomban levő példány hossza 5 1/2 vastagsága 4 3/4 lab, sulya 12 1/2 font; s míg minden más kél jelvényei kétkétesen azonosak, az Oken és Couvier által elősoroltakhoz feltűnő különbség, tünik fel csőre alapja színében, mely — mint maga az egész csőr — fekete, s nem sarga. Azonban gondolom mégis nem csalódom, ha éneklő hattyúnak hiszem szép vendégemet, melynek testvérei az északi Jégtenger partjain találják fel eldorádojokat, nagy telek alkalmával azonbanban a Fekete-tengerig lejönnek, sőt a Balatonon is találtattak; melyeknek elődeikről hitték, hogy halálukat szívreható bús énekléssel jövendőlük meg.

Azonban a Kolozsvárra beküldött példányból a szakavatottabbak biztosan ítélnének, s én még csak azon ohajtásomat fűzöm rövid tudósításomhoz, vajha a még életben maradt öt példány oly egyén birtokába jutna, kik fel tudnák fogni, hogy azok legillőbb helye gyűjteményekben lenne, s ha kitölteni nem képesek, töltetleül is beküldnek Kolozsvárra, mire a téli idő alkalmas idősáka, s miután hasonló esetek nem egyszer fordulnak elé kis hazánkban, addig is, míg a Múzeum-egylet ő cs. k. Felsége kegyelméből megalakulhat, az ország különböző vidékein bizatnának meg egyesek, mire orvosok és gyógyszerészek leginkább alkalmazhatók lennének, a vidékük természeti ritkaságait figyelemmel kísérni, azokat a Múzeum részére megszerezni, s a lehető legalkalmasab uton Kolozsvárra juttatni!! Ez uton mig előre buzgó gyűjtőközössége képződnek Múzeumunknak, egyszersmind ennek természet-rajzi osztálya is gazdagodnék, s a hon-isme is emelkednék.

Róth.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ

— A napokban egy estélyen valánk jelen a gazd. egyet tiltkárjánál, hol m. hilibi Gál János urnak a tárlatra beküldött de onnan elkéselt nyolcz butellia mikelfalvi borát kostóltuk meg. A borok a beküldő ur derék szőlőgazdászának tanujeljei. Feltűnt köztük a járdovány, a som-szőlő, és a budai módjára készített vörös bor. Ize, zamataja az utóbbinak elűtött ugyan némileg a budaiétól, de zamatos, pompás ital. Általában e három fajta bort bátran fel lehetne mutatni az európai borpiacokhoz; s ha a tárlatra idejében beérkezik, aligha beküldője egy második éremmel is nem dicsekedhetnék. Az éremről eszünkbe jut, hogy, mint értesülénk, a lapunkban átdott közleményekben, a ezüst-éremmel díszített névsorából kimaradt b. Kemény István (a csombordi) neve, ki ugyancsak ezüst éremmel tiszteltetett meg első rangú rizling-boráért.

— Kezeinkbe jött a „Divatesarnok“ jövő évi előzetési iva; örömmel értesülünk abból az iránt, hogy ezen választékosan, és a lehető leg-gondosabban szerkesztett s czélszerű és díszos mellékletekben gazdag lap 1858-an az eddigi

hónaponként egyszeri megjelenés helyett minden héten egyszer fog megjelenni másfél iva; szerkesztő minden előzetőjének egy csinos hőlignaptár (melyet már harmadvótászerkesztő) adand; továbbá Napolyi Johanna című színtűgy a szerk. által, nevezett lapjában kiadott regényből egy példányt; végre a Magyar ösök képcarnokából választás szerinti egy képet. (E képek: Mátyás király, Zrínyi, Nádasdi, Bethlen Gábor, Báthori István, Béli Pál sat.) A divatképek valódi párizsiak lesznek, mint az 1857 évbőliek is voltak; a női munkaminták izlettül választottak és jól kivitték. A természetesen megnövelt divallap egész évi előzetési díja csak 8 pf., félére 4 forint sat. Nem kételkedünk abban, hogy e lap eddigi olvasói örömmel vendik a hirt, és azt pártolni sietnek. A kik netalan eddig nem ismerték, kérjük méltassák szíves figyelmükre e lapot; mult évi egész folyama, az azt eddig járatóknak egyhangú leltése, valamint a szerkesztő és kiadó ismert jó tapintata és érzülete egyiránt ajánlják. A mint tudjuk M.-Vásárhelyre, Udvarhelyre és Tordára is mentek gyűjtő-ívek. Reméljük, a felkeresett hazafiak nem vonakodnak a derék és jutányos áru lapnak, jobb jeles társai mellett, némi ért és pártolást eszközölni. Itt Kolozsvárt a fensőbb korokban is láttunk gyűjtő-ívet keríteni és nem sikerülk. Vajha amilyen magyar divallapjaink az Iriseket és más divallapokat saját természetes földjükre szoríthatnak vissza!

— Egy m.-óvári levelet kaptunk, mely onnani levelezőnk levélre megjegyzi, miképp a szentmiklósi czukorgyár nem főhercegi, hanem br. Sina Jánosfele tulajdon, s egyszersmind azon észrevételt teszi, miképp az intézet igazgatósága a növényeket az építészlet és számtantól nem menti fel.

* Komáromi Alajos vidéki színész jutalomjátékán Aradon közlebről „Bánk bán“ adadt, Katona József remek műve, a melyet ha Lángh Boldizsár ur nálunk szintén színrehozna, a kolozsvári közönség bizonyosan örömmel fogadná.

— Gyász-hir. Tarcsafalvi Pálfi Elek f. hó 4-kén Tarcsafalván meghalt! egyike volt a boldogult azon lelkeseknek, kik életüket kora ifjuságuktól fogva a közjónak szentelték; ki mint igazgatási hivatalnok, a haza bngó és önzéstelen szolgálatában venült meg becsülettel; ki minden köz- és vallásos vállalatban tevékeny részt vett.

Egy szerény de hívséges munkással kevesebb van sorainkban.

* Az „első magyar általános biztosító társaság“ alapszabályai legfelsőbb helyen megerősítést nyertek, s így ez intézet nemsokára megkezdí jó hatású működését.

* Pompéry János már október 8-dikán visszalépett a „Pesti Napló“ szerkesztéséről.

* Balásházy János, a magyar academia reudes tagja, s több pályakoszorus munka írója meghalt Földesen, Biharmegyében.

— A párisi la Presse, melyről általában a lapok, s utának lapunk is csak nem régen hozta azon hirt, hogy azt a francia császár saját érdekeinek Napoleon herceg által megvásároltatta volna; mit talán annak jeles tollu munkatársa Neftzer visszalépéséből következtettek volt, most december 5-kén egyszerre beillatott. Ebből azt következtethetünk, hogy a Presse újabb sorsáról hir, csak is hírlapi kacsca volt. Azonban, s köztük a M. Sajtó jeles politikai szemlése más véleményben vagyunk, s az utóbbi így ír: „Legföltűnőbb esemény, hogy a párisi „Presse“ a szabadelvű bonapartismus, az imperialis demotracia közlönye, a Napoleon hg által pártolt lap felfüggesztetett. A sujtott párt védelmét azonban előre lehet gondolni; a császár kénytelen volt taciából a nagyon megszenne mint talált lapot a világ előtt meglegyinteni“ — így a M. Sajtó. Szerkesztőségünkhez éppen ma (dec. 14-én) még a Presse dec. 3-ki száma megjött, de 5-kén tiltatott be. Pár nap alatt bizonyosak leszünk: nem kacsca ez is?

Sajtóhíza. Lapunk közlebbi száma naplójában, „Történelmi tár“ h. olv. „Történelmi adatok“.

Nemzeti színház. (*) Mult szerdán (december 9-dikén) Dinaux és Lagouvé 5 felvonásos ismeretes drámája: „Lignerolles Luiza“ adattott szép számú közönség előtt. A czimszerepet Lángh Boldizsárné játszá, a ki ez alkalommal másodszor mutatta be magát a közönségnek. Mivel első fölléptekor mi (*) jelen lenni akadályozva valánk, ez előttünk egészen új színészjót játékát az első látás érdekével néztük végig, annyival is inkább, mert első fölléptéről a magánköri ítéletek kissé megoszlottak. Lángh-né assz. mint mondják, testvére Prielle Kornéliának, s mivel arczvonásai, s talán hanglejtése is néhol e jeles művésznőre emlékeztetnek, mint színésznőben is, igen sokan Prielle Kornelia nővérét keresik. Nem mondjuk, hogy e két művésznő közt egyáltalában nincs szellemi rokonság; de mégis legyen szabad őket a színpadon csak úgy tekinteni mint pályatársakat és nem mint versenytársakat, a kik egy koszorúért küzdenek! Soha se voltunk barátai az összehasonlításoknak; s úgy hisszük, valamint a társadalomban, úgy az irodalom és művészet körül ez eljárás hamar elfogult, egyoldalú, s így kisebb nagyobb mértékben igaztalan ítéletre vezet. Csupán Lánghnéről akarunk tehát szólni. A mennyiben első látásra tehetsége iránt tájé-

kozhatók magunkat, a kedvező véleményeket, a melyeket már első fölléptével ébresztett magára iránt, több tekintetben igazolva találtuk. Alakja ellen semmi kifogásunk, színpadi otthonossága elvitatlan, felfogással játszik, és mozdulatait saloni fesztelenség és elegancia jellemzi. De, fájdalom, hangja nem bír kellel frissesség és esen-géssel, s arczjátéka — legalább Lignerolles Luiza szerepében — a jelentékenyebbérzelem-állapotokat épp oly halványan tükrözteté vissza, mint fíradtnak tetszőszavalása. A kép, a melyet a földott nőjellemről nyújtott, sok tekintetben művészi és igazán correct vala; kár, hogy az élénkebb erőteljesebb vonásokat megadni ecsete igen lágynak bizonyul be! Vannak, a kik ezt gyöngédkedő egészségi állapotának tulajdonítják. Rés-szünkről nem vitatjuk okát, s egészséget kívánunk a társulat e kitűnő tagjának, hogy minél többször fölléphessen és további alkalmat nyújtson, képességének közlebbi megismerésére! A közönség tetszését, mint a tapsok is jelen-ték, már nem kis mértékben bírja, s mi csak örülni tudunk, hogy az igazgatóság még egy elsőbrendű nőttaggal rendelkezhetik. Az elő-adás általában sikerült. Csak Szigeti (Henri) szeretőnk, ha kevésbbé stereotyp lenne!

Dec. 10-dikén: „Vicente Letorieres“, vigj. 3 felv. írták Bayard és Dumanoir. Ritka jó előadás. Hirtling Mari k. a., a ki méltán bírja a közönség rokonszenvét és megkülönböztető tetszését, annyi elevenesség és könnyűség, biztosság és jó izléssel adta a czimszerepet, hogy még az irgyság is tapasztalható volna ily játéka-ra. A többiek is egytől-egyig híven feleltek meg feladatuknak, úgy, hogy igazán szólva, eddigleg ezt lehet a legjobb előadásnak nevezni, a melyely a Lángh színtársulata mindnyájunkat megörvendeztetett.

Gabona ár. Dec. 10-ről 1857. Bécsi-mérője p. p. Tisztabúza 3 fti 20 kr. Elegybúza 2 fti 36 kr. Rozs 2 fti 12 kr. Árpa 1 fti 56 kr. Zab 50 kr. Török. 2 fti 14 kr. Pityóka 56 kr.

KÜLFÖLD.

A dunafejedelemségi kérdés, valamint a sok apró függelék, miket a keleti háboru az ő dicsteljes bevégződése után világboldogító örökségül hagyott maga után, annyira el van már zaklatva, tépve, czibálva hű örei, a diplomatiái levelezők által, hogy bizony jól esnék a szegény lelkendező vadnak egy kis délutáni pihenés. S ime egy percznyi szuszszanása után a fáradt kérdésnek füléhez áll a stambuli beteg ember, s egy új tervet kiált belé, mely szerint szépen véget érhetne az egész újjászületési vajadás. E terv szerint a fejedelmi méltóság örökös lenne ugyan, hanem csak bennszülöttre ruházható. Ily bekialtás kétségkívvül sérteni fogja az elfáradt fület, de tán ki fogja elégitni a fáradhatatlan diplomatiát, a mely föltette már egyszer magában, hogy, török, szakad boldogítani kívánja valamivel a felkaptart tartományokat, bár mint rugoldozzanak is azok az inyök elleni boldogság ellen.

— A török kormány a görögök egyház-világi kormányzatát nov. 20-dikán megszüntette, s a községek igazgatását a világiaknak adta át, vagy is a mi azt jelenti, az igazgatótanácsban a világiak teszik a többséget, az igazgatótanács szedi be pedig az adót és fizet a papoknak határozott évidit. Meg van rendelve, hogy a görög község előkelői koadl Stambulban választmányt választssanak, mely 7 papi, s 10 világi tagból álljon. A választmány tagjai, minden egyes tartomány küldötteivel együtt, tanácskozní fognak az összes hitfelekezet ügyeiről, valamint a patriarchának, metropolitának és a püspököknek utalványozandó évi fizetésekről. Merész, de okos lépés ez: utját állja Oroszország azon befolyásának, melyet ez Törökországban az uralkodó görög főpapság segélyére, a nép tömegére eddig gyakorolt. A görög felekezet jobban a fényes kapuhoz lesz csatolva, mert a görög papság eddig, fájdalom, kimondhatatlan sarszokolásokra használta föl hatalmas állását. A fényes kaput elérésnek oly gyors megtételére részint a bolgárországi lázas izgultság indítá (Bolgárorszában ugyan is a nép és papság közti harc szoval és tettel már régebben folyt), részint pedig a patriarcha maga-viselete az ujonczozás kérdésben. A fényes kapu, mint tudva van, az ujonczozás helyett ezuttal adót vetett ki a keresztényekre: a római katolikusok már az egész adót, az örmények is már nagy részit lefizették; a

görög patriarcha ellenben azt nyilatkoztatta, hogy a maga hivatól semmit se birt be-hajtani.

— Minden órán várható azon hír, hogy a törökök és montenegróiak közt kiütöltek az ellenségeskedések, és igen könnyen megtörténhetik, hogy a viszály sokkal jelentékenyebb mérvet nyer, mintsem hinni lehetett, minthogy a konokság bizonyos szelleme a határszéli lakosokat mind Montenegro részére édesgette, hol olyszere-rü forrongás uralkodik, melynek a legrosszabb következményei lehetnek. A tubzi-i és grahovoi lakosok fegyverben állnak, s fenyegetik Trebignet, melynek lakosai a mostani pasához folyamodtak, hogy segély-csapatokat küldjön nekik. A suttorinai lakosok megtagadják az engedelmisséget, kinyilatkoztatván, hogy adót a földesuraknak nem fizetendnek. A közlekedés legkevésbé se biztos. A kereskedés és forgalom pang, minthogy a rablás és gyilkosság napirenden van.

— Francia lapok erősen neki estek az angoloknak, azaz vádolván őket, hogy Delhi bevételkor irtózatossággal kegyetlenségeket követtek volna el az indusokon, minden nem- és korbelt különbség nélkül. Mindezen kihágások újabb tudósítások szerint nagyítva voltak. Nem lehet ugyan tagadni, hogy a sipabikon, a fegyveres ellenállókön kívül, asszonyok és gyermekek is szenvedtek az angol katonák bosszúérzetétől; de az bizonyos, hogy a főparancsnok igen kemény parancsot adott ki a kegyet-

lenségek megelőzésére, s a tisztok is mindent elkövettek, hogy azokat megakadályozzák, és a történeteket egyedül annak kell tulajdonítani, hogy az angol katonákban az igen sok fáradtság és véres csata által még inkább fel volt hevítve a bosszúérzet, melyet bennök az angol asszonyok és gyermekek kegyetlen felkonczoltatása gerjesztett.

— Az „Indépendance“ is végre átkezd látni, hogy a dunai fejedelemségeket illető azon egyezkedési terv, a melyet állítólag Francia- és Oroszország Anglia elé terjesztettek elfogadás végett, annyi ellenmondást és képtelenséget tartalmaz, hogy annak kivihetése iránt egyáltalában kételkednek. A belga lap most már az által hiszi magát zavarából kivonhatni, miszerint azt állítja, hogy ily tervet Franciaországra csak az unio valamelyik ellen-sége foghatott. Mivel az unio-tervek védelmezése nagy kinba kerül, ily módon akarják most megmenteni, a mi menthető.

— Hongkongi tudósítások szerint, el-tűnt már minden kilátás arra, hogy a chinai császárral ki lehessen békülni. Elgin lord azért már meg is egyezett az angol hajósereg parancsnokával azon rendszabályokra nézve, a melyek Kanton megtámadását s bevételét érdeklik. Minden rendelkezés alatti haderő okt. 31-kén fogja Kanton ellen indítani. A chinai császár most is oly makacs mint eddig, bár tenger-ként önzöni körül a birodalmában még mindig harapodzó fölkelés. Különösen Kan-

ton helyzete igen fenyegetett. Az egész tartomány a Kanton folyam északi részén nyílt lázadásban áll, mely tüstént lángra fog lothanni, mihelyt a fölkelők nyugatról oda nyomulnak.

UJ POSTA

— Párisból dec. 4-kén írják: „A párisi utóválasztásoknál Favre Gyula. Desmarerss Bethmont ellenzéki jelöltül lépnek fel. — Az 1807-ki úzsoratórvénynek a kormány által szándékolt eltörlése nehézségekre talál. Az agg delhi-i király, ki Kalkuttában törvényszék elé állított, kegyelmet nyert. Éltének hátralevő részére a vellei erőd jelöltet ki számára tartózkodási helyül. Napolyból jelentik, hogy a király megparancsolta Capuának új erődítményekkel ellátását.“

— A francia császár nem akar ismer-ni más demokrátiát mint a saját magát, azért felfüggeszteték közelebb a „Presse“-t, ezt a Napoleon hg pártfogása alatti hirlapot. „A kormány — mond a Moniteur — nem engedheti, hogy a forradalmi szenvedélyeket izgassák; kénytelen szigorú lenni a demokrata nevet igénylők kábaságai ellen.“ Mintha mondaná: a ki velem nincs ellenem van, s a ki nem velem takar, tékozol!

— Lamoriciére tbnok, ki vonakodott használni a Franciaországba visszaterhesi engedélyt, mely neki fia beteg-

ségének kitörtekor elküldetett, dec. 1-én a brüsseli francia követ által értesítve lön, hogy a reá vonatkozó kiutasítási rendelet végleg vissza van vonva, s szabadságában áll, minden akadály nélkül hazájába visszatérni. Lamoriciére elfogadta ezen engedélyt, mely általános hiedelem szerint nem sokára a Brüsszelben tartózkodó Be-deau tbnokra, valamint az összes francia menekültekre is ki fog terjesztetni.

— A holsteini ügyben a „D. Allg. Ztg.“ jó forrásból nagy van értesítve, hogy Franciaország Dániát a német szövetség fellépése ellen való ellentállásra ösztönözte; állítólag azonban nemcsak Angliától, hanem még Oroszországtól is cserben hagyatva, engedékeny tartásra lön kényszerítve.

— Az amerikai Egyesült-államok Nicaragua-val szerződésre léptek, mely szerint az utóbbi államon átvezető átmeneti utvonalon minden nemzetnek nyitva áll. A szövetséges államok készeknek nyilatkoznak az utat szükség esetén védeni is. Azt hiszik, hogy Franciaország s Anglia is hozzájárul ez egyezkedéshez. Az amerikai kormány Walker ellen nyilatkozott, a ki újból megtámadási tervet forral Nicaragua ellen.

Bécsi börze. december 7-dikén. Erd. urbéri papir 78 1/2. Magyar urbéri papir 78 3/4. Nemzeti kölcsön 83 1/16. Arany darabja 4 fr. 59 1/4 kr. Ezüst 8 3/4.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A m.-vásárhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 20-ról 6655 sz. a. felhívja mező-sámsondi birtokos gróf Rhédey Istvánt el-le-ne Fogarasi Demeternak tartozó 6410 eft. váltóbeli adósság és kamata iránt indított kereset védelmére. Részire kirendelt ügyvéd Dobay György, helyettes Sebe Samuel.

Az erdélyi cs. k. Helytartóság f. é. decemb. 5-ről 27,054 sz. a. tudatja hogy a bécsi egyet-menél megürlt Goldberg-alapítvány évi 120 eftal a gyógyászatot vagy sebészetet tanuló erdélyi születésű ifjura nézve elnyerhető. A szabályszerű kérvények beadandók oda 1858 január 15-éig.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A dézs-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov.

24-ről 5586 sz. a. tudatja, hogy 1) Szent-es Károly örökösének Tatrasi Rózáliának, sumkerek-i, magy. nemegyei. oláh-németi, kocsi és ispán-mezei birtoka után 6872 eft. 22 1/4 kr. 2) Bik-falvi Józsefnek anyai és pesti birtoka után 6348 eft. 55 1/4 kr. 3) Koronkában gr. holda-lagi N...nének domokosi birtoka után 494 eft. 54 1/4 kr. 4) gr. Teleki Samuel Ferencnek csi-csó-győrfalvi és felső-ilosvai birtoka után 27,869 eft. 3 3/4 kr. 5) Torma Ferencnek csicsó-ke-resztúri, fel és al öri, ispán-mezei, szekecskei és zaproczi birtoka után 5024 eft. 9 1/4 kr. kárp

tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 január 30-áig. Tárgyalása ápril. 2-án d. e. 9-kor.

A sz.-udvarhely megyei cs. k. törv. szék f. é. dec. 3-ról 2034 sz. a. tudatja, hogy N... Anna Cserei N...nének dálnálvi, göröcsfalvi, es. ma-darasi, cs. rákosi, cs. mádfalvi, verebesi, és cs. kozmási birtoka után 6355 eft. 1/4 kr. kárp. tő-ke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 február 13-áig. Tárgyalása ápril. 13-kán d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

Porosz királyi kerületi főorvos

Dr. KOCH

jegeczes NÖVÉNY-CZUKORKÁI

változtatlanul eredeti skatulyákban 20 és 40 pkrón árultatnak

Ezen a legjelesb s legalkalmasab növényekből a legtisztább jegeczet cukor egy részével készült Dr. Koch féle **növénycukorkák** — a legtekintélyesb vélemények szerint — mint enyhítő hatásu szer, köhögésben, re-végzésben, torokszelésben, nyálaskodásban sat. kitűnőleg ajánlatok, melyek a bennük foglalt növény- és édes nedvek legjava által a beszélő szerv tisztasága, elevevése és hajlékonyságára a legjobb hatással vannak. Ezek nemcsak ezen valóban jóttevő tulajdonságaik által igen előnyösen különböztetik meg magokat az oly gyakran annyira dicsért mellezcukorkáktól, Pate pectorale sat. hanem mindezen készítmények fő-lött még különösen az által tünnetik ki magokat, hogy az emésztő szervek által könnyen fölemésztetnek, s hosszabb használat mellett sem okoznak semminemű gyomorbetegségeket, sem savanyúságot, sem elnyálkásodást nem hagynak hátra.

Kolozsvárt Wolff J. gyógyszerészénél, valamint: Abrudbányán: Ferenczy Mihály; Beszterczen: Kelpt Frigyes és Dietrich-Fleischer; Déván: Büchler L. Erzsébetvárosban: Smidt Andr. Szebenben: Zóhrer F.; Brassóban: Stenner Fr. és Hoffmán; Mosonvásárhely: Fogarasy Demeter; Szászsebesen: Weissörtel F.; Köhalom: Melas F. Ed.; Segesváron: Misselbacher B. F.; Székely-Udvarhely: Kaune A. F.; Tordán: Welits György és Wolff G. gyógyszerüzében.

(308)

IRIS.

Wöchentlich erscheinend.
Ohne Preiserhöhung!
Abermals technisch vermehrt!

1858.

N. Jahrgang.

Pariser & Wiener DAMEN-MODEN-ZEITUNG.

Nur Originale. Nie Copien.

48 col. Costümbilder,	32 Doppel-Musterbogen,	77 Bogen Text,
10 „ Lingerien,	50—60 Patronen,	48 Mappen Kunstschule,
12 „ Tapisserien,	2 Doppel-Patronbogen,	Musikbeilagen.
2 grosse Saisons-Tableaux,	4 gratis Prämien,	v. s. w. u. s. w.

Agentien: Paris. London. New-York. St. Petersburg. Leipzig. Wien

Administration Gratz, Sporgasse 118.

Quartalpreise!

Ausgabe Nr. 1, 3 fl. — Nr. 2, (4 col. Beilagen weniger) 2 fl. — Nr. 3, (14 col. Beilagen weniger) 1 fl.

Unübertroffen an moderner Pracht —
Werthvoll an praktisch-technischem Gehalt

erfreut sich dieses Lieblings-Album für Damen eines europäischen Rufes.

Mit ausführlichen Prospecten und zur Annahme geehrter Aufträge empfiehlt sich insbesondere die Buchhandlung von: JOH. STEIN in Klausenburg.

(311)

82 1857.
A kolozsvári fennálló erdélyi nemzeti szin-ház jövő 1858-dik évi virág-vasárnapjától kezdve egy vagy több évre bérbeadó
Vállalkozók jelentsék személyesen magokat

(3—3)

vagy bérmentes levél által 1858-dik év janu-arius 15-éig alulírtul.
Az erdélyi nemzeti színház bizottmányból.
Kolozsvárt november 28-án 1857.
GROISZ FERDINAND
orsz. szính. bizottm. jegyző.

(312)

Bányay Károly

KERESKEDESÉBE KOLOZSVÁROTT

újjonnan érkeztek a legszebb

KARÁCSONI ÉS UJ-ÉVI

ajándékok,

valóságos gyári árban vásárolható ott, az ez st érdem-díjjal jutalmazott Görgeyi merített papir, s a cs. kir. szabad. Orláthi és Felső-kerezi papir-gyármányok mindenféle író és rajz eszközök, jo Moderateur lámpák nagy választásban s meglepő olcsó porcellán edények, asztali theázó és mosdó terítékek, finom theák, rhum, cukor, kávé, bel és kül-földi desert és pezsgő borok s minden fűszer-némük; — melyekről valamint magyar ug-y német szövegű árjegyzékek kívánatra a vi-dékre is megküldetnek ingyen. Min-den megrendelést pontosan elküldi a fenn jelelt kereskedés.

(249)

Prohászki és Társa Londonból.

Lakásukat Kolozsvárra tévén át, ajánlják legdivatosabb készítményeiket, minők: Legújabb divatu boárok 2 től 10-ig. Victorinek 3 től

(6—6)

12-ig. Mántillák 30 tőtől 60-ig. Minden rendű Muffok 3 től 60-ig. Itt még nem látott Afrikai borból kész lt Muffok 10 től 12-ig. Biber férfi mellények 22 től 30 ig. Biber sapkák 10 tőtől 12-ig. Vízitől átnem ázható tengeri kutya kabá-tok 36 től 45-ig. Biber kesztyűk, lábkosarak 5-főtől 8-ig. Különbféle férfi kabátok 35 től 110-ig. Minden alaku bundák 32 től 120-ig. És min-dennemű bőrök nagyobb mennyiségben.

A vásárló delnök és uraságok fenczimzett kere kedésünkbenhetik zives megrendeléseiket Vidékről jövő megrendelések a meghatáro-zott ár megküldése mellett pontosan teljesítetnek. Mindenféle szűcs portékák kitisztítatnak, megújítatnak vagy becsereztetnek a legutányo-sabb árron.

(270)

A legújabbban feltalált és egy cs. k. szaba-dalommal kitüntetett

Padozat-fényesítési máz

fő raklára van

BARABÁS KÁROLY özvegye fűszer-ke-reskedésében.

I. E máz azon tulajdonsággal bír, hogy nem-csak kemény vagy is talaj, hanem puha deszkából készített padozatra is egyformán használható sat.

(299)

Minden könyvkereskedésben kapható:
Praktische Ungarische Sprach-lehre von SAMUEL KOVÁCS, ára 1 frt. pp.